

Studiul epistolei către Evrei – W.J. Ouweneel

3. Timpul și locul redactării epistolei

Cu privire la momentul și locul redactării epistolei este la fel de multă incertitudine și așa de multe presupuneri ca și în cazul scriitorului și al destinatarilor epistolei. Desigur aceste întrebări sunt strâns legate între ele. Dacă ne decidem că destinatarii epistolei trebuie căutați în Palestina, atunci conform cu Evrei 13.24 este ușor de înțeles că epistola a fost trimisă din Italia. Dar dacă se pornește de la faptul că apostolul Pavel a scris epistola, atunci este ușor de presupus că el a scris-o în timpul captivității lui în Roma. Nu vorbesc aici despre „prima” sau „a doua captivitate”, căci se presupune că după captivitatea din Faptele apostolilor 28 Pavel a fost lăsat liber pentru un timp. După aceea el a fost prins din nou și definitiv. Însă în privința aceasta nu există o certitudine istorică. Conform tradiției el ar fi fost decapitat aproximativ în anul 64 sau 67 după Hristos în timpul cezarului Nero. Presupunând că Pavel este scriitorul epistolei, aceste date de timp constituie limita superioară a timpului în care a fost scrisă epistola.

Conține epistola către Evrei indicii referitoare la timpul în care a fost scrisă? În privința aceasta putem spune următoarele:

Evrei 2.3 pare să facă aluzie la o a doua generație de credincioși; epistola către Evrei a fost scrisă la mult timp după convertirea „evreilor” (Evrei 5.12);

Ei au uitat „zilele de început” ca creștini (Evrei 10.32); unii din conducătorii lor muriseră (Evrei 13.7); Timotei era în închisoare (vădit în Italia) (Evrei 13.23,24);

O criză mare urma să vină. Dacă expunerea noastră de până aici este corectă, aceasta se referă desigur la căderea iudaismului (Evrei 12.27; 13.13);

Îndemnul din Evrei 13.13 pare să fie un indiciu ascuns pentru părăsirea la timp a Ierusalimului, centrul religiei iudaice (compară cu Luca 21.20-24);

Epistola către Evrei nu conține nici o referire la pustiirea Templului, așa că evident aceasta nu a avut loc (o astfel de referire ar fi fost desigur un argument puternic ca să arate creștinilor iudei că serviciul divin vechi-testamental a încetat pentru Dumnezeu).

Concluzie: epistola a fost adresată din Italia creștinilor iudei din Palestina scurt înainte de distrugerea Ierusalimului și a Templului (anul 70 după Hristos). Ea a fost scrisă probabil de apostolul Pavel, posibil în timpul captivității acestuia în Roma, scurt înainte de martiriul lui în anul 64 sau 67 după Hristos.

4. Forma și apartenența la canonul Sfintei Scripturi

Referitor la limbă: Greaca epistolei către Evrei este o greacă clasică mai bună (adică se aseamănă mai mult cu greaca atică – dialectul grec vorbit în jurul Ateiei) decât a oricărei alte

cărți nou-testamentale. Însă aceasta nu înseamnă că este o greacă mai bună decât greaca koine, în care Pavel a scris în rest.

Însușiri literare: Stilul epistolei este frumos și uniform; din când în când se arată o proză frumoasă. Scriitorul folosește și jocuri de cuvinte și aliterații și uneori într-o formă frumoasă de vers ritmat. Aceasta are o importanță mare: pasajele foarte sublime sunt redată lingvistic într-o formă foarte frumoasă.

Forma: Mereu a fost atrasă atenția cititorului că epistola nu conține nici o formulă de adresare, însă o încheiere cu salutări. Deoarece epistola către Evrei nu conține nici o formulă de adresare, ea pare să nu fie o scrisoare în adevăratul sens al cuvântului. Dar pentru că are o încheiere, ea pare să nu fie nici un studiu în adevăratul sens al cuvântului. Scriitorul scrie deseori așa fel că se pare că el ține un discurs cititorilor săi. Această impresie este sprijinită prin folosirea frecventă a cuvintelor „a spune” sau „a vorbi” (Evrei 2.5; 5.11; 6.9; 8.1; 9.5; 11.32; 13.6). Dimpotrivă el folosește cuvântul „a scrie” numai o singură dată și anume în Evrei 13.22. Și chiar și în versetul acesta este vorba de „cuvântul îndemnării”. De aceea s-a speculat dacă nu cumva epistola este o predică, care a fost transcrisă mai târziu. Însă în acest caz ar fi greu de explicat finalul ei. Finalul nu arată așa ca și cum el ar fi fost adăugat mai târziu. Este posibil ca rezolvarea să constea simplu în aceea că scriitorul a scris cititorilor lui în așa fel ca și cum el le-ar fi ținut o predică cu pasaje alternative cu conținut doctrinar și de îndemnare. Ea se încheie cu un „final de scrisoare”.

Prezentarea tematică: prezentarea temelor individuale are loc într-o anumită succesiune, însă nu în așa fel ca epistola să poată fi împărțită ușor în pasaje tematice (vezi Evrei 7). O însușire literară remarcabilă a epistolei către Evrei constă în aceea că deseori mai întâi este anunțată o anumită noțiune (de exemplu Fiu, Mare Preot, Melhisedec, legământ, jertfă, credință), care după aceea este dezbătută detaliat.

Poziția și canonul: Cum a fost preluată epistola către Evrei în canonul nou-testamental?

Epistola către Evrei a fost citată deja în scrisoarea lui Barnaba (acolo se face aluzie la epistolă), în scrisoarea lui Clemens (prima scrisoare a lui Clemens din Roma către corinteni), în Păstorul din Hermas și la Irineu și Tertulian (secolele 1-3);

În afară de aceasta epistola către Evrei este numită de Clemens din Alexandria, Cyrill din Ierusalim, Eusebiu, Ieronim și Augustin ca aparținând canonului; numai Origene relatează că el are îndoieli cu privire la epistola către Evrei, deoarece lipsește dovada calității de autor apostolic;

Epistola către Evrei este amintită în canonul învățătorului fals Marcion (anul 140 după Hristos), care conține numai evanghelia după Luca și o parte a epistolelor lui Pavel, și la fel de puțin precum este în renumitul canon Muratori (anul 170 după Hristos). Probabil că manuscrisul acestui canon nu a fost păstrat complet. Epistola către Evrei este amintită însă în

canonul Barococcio (anul 206 după Hristos) și în canonul din Cheltenham (anul 360 după Hristos).

În traduceri vechi ale Noului Testament, epistola către Evrei lipsește în traducerea în latina veche (Biblia bisericii din vest înainte de anul 200 după Hristos); epistola este însă amintită în traducerea asiriană veche (în jurul anului 400 după Hristos).

Epistola către Evrei a fost recunoscută ca aparținând canonului la conciliul din Niceea (anii 325-340), Hippo Regius (393) și din Cartagina (397 și 419).

Motivele pentru care în vest unii s-au îndoit de Epistola către Evrei constau, așa cum am amintit, în nesiguranța cu privire la calitatea de autor. Îndoielile s-au intensificat probabil și prin aceea că secta montaniștilor (secolul al treilea) s-a referit la epistola către Evrei ca să justifice una din ereziile lor. Sub influența convingerii ferme din răsărit, că Pavel era scriitorul epistolei, și prin influența personală a lui Hieronymus și Augustin au fost înlăturate ultimele îndoieli. Făcând excepție de anonimitatea ei, conținutul și puterea acestei epistole a convins pe mulți de inspirația ei divină.

→ Teme

Porniți de la premisa că epistola a fost scrisă scurt înainte de distrugerea Ierusalimului și adresată creștinilor iudei din Palestina. Căutați să găsiți un răspuns la următoarele întrebări:

1. Care a fost intenția principală la scrierea epistolei? Ce învățături se remarcă în mod deosebit? Ce îndemnuri? Ce texte cheie puteți arăta care arată în mod deosebit intenția generală a epistolei către Evrei? (compară cu 5).

2. Ce însemnătate practică are epistola către Evrei pentru creștinii de astăzi? Are vreun rol faptul că cei mai mulți creștini de astăzi nu sunt de origine iudaică? Cum trebuie aplicată epistola către Evrei la dumneavoastră? (compară cu 6). Comparați rezultatele cercetării dumneavoastră cu ceea ce urmează.

5. Scopul și conținutul epistolei

Desigur păreri comentatorilor cu privire la scopul epistolei se deosebesc mult între ele, deoarece scopul ei este în strânsă legătură cu întrebarea legată de destinatari și localitatea de domiciliu a lor. Aceia care erau de părerea că epistola se adresează creștinilor dintre păgâni au văzut în ea vestirea caracterului absolut al creștinismului în comparație cu toate celelalte servicii divine. Aceia, care credeau că epistola este adresată creștinilor iudei din Roma, au spus că acești creștini nu au fost alungați până în anul 64 după Hristos (anul în care Nero a dat foc Romei), însă după aceea, după ce Pavel și Petru au fost omorâți și ei nu mai puteau încuraja pe creștini, creștinismul ar fi fost atacat intens. Unii dintre creștinii iudei ar fi înțeput

să se clatine sub atacurile primite și se gândeau să se reîntoarcă la iudaism; iudaismul rămăsese cel puțin în cadrul Imperiului Roman o religie recunoscută, acceptată prin lege. Devine clar că această reconstrucție, cel puțin în ceea ce privește liniile mari, s-ar putea referi la oricare altă cetate mare.

Dacă pornim de la faptul că epistola către Evrei este adresată creștinilor iudei din Palestina, atunci se pare că epistola atenționează cu privire la revenirea la serviciul iudaic la Templu. Cel puțin din epistolă devine clar că scriitorul atenționează cu severitate împotriva decăderii, abaterii, necredinței și obosirii:

- „... alunecăm ... nepăsători față de o mântuire așa de mare” (Evrei 2.1,3),
- „... depărtare [cădere] de la Dumnezeu cel viu” (Evrei 3.12),
- „... cadă după același exemplu de neascultare”, și anume Israel (Evrei 4.11),
- „cădere” (Evrei 6.5,6),
- „păcătuire cu voia” (Evrei 10.26),
- „... călcat în picioare pe Fiul lui Dumnezeu, socotit necurat sângele legământului, insultat pe Duhul harului” (Evrei 10.29),
- „... Îl respingeți pe Cel care vorbește ... ne abatem de la Cel din ceruri” (Evrei 12.25).

Această atenționare este intenția principală a epistolei. În privința aceasta nu poate fi nici o îndoială. Însă prin aceasta sunt alte două întrebări la care nu s-a dat răspuns:

Care a fost motivul acestei atenționări?

În ce privință sunt amenințați cititorii să se abată și să cadă?

Aceste întrebări sunt strâns legate între ele. Însă nu este ușor de dat răspunsul la ele, așa cum se procedează uneori. Răspunsul, care se dă de cele mai multe ori, este: Acești creștini iudei erau în pericol să cadă înapoi în iudaism, din care au fost scoși. Pentru aceasta se pot aduce desigur argumente:

Epistola către Evrei are ca temă principală; creștinismul este în orice privință mai bun decât iudaismul; probabil de aceea că cititorii erau în pericol să alunece înapoi în iudaism;

Evrei 13.13 („să ieșim la El, afară din tabără”) trebuie desigur să se refere la iudaism: cititorii trebuiau acum în sfârșit să o rupă cu creștinismul iudaizant. Această formă intermediară amenința mereu pe credincioși să revină la iudaismul pur.

Însă această interpretare nu este complet neproblematică:

Pericolul de a aluneca înapoi în iudaism nu este niciunde în epistola către Evrei amintit cu multe cuvinte; sau ar trebui să fie Evrei 13.9,10. Exprimat altfel: nu se spune niciodată clar cărui pericol concret îi erau expuși de fapt cititorii. Unii (Narborough, Manson) au presupus că „iudeii” stăteau în pericolul să cadă în învățătura greșită a gnosticismului. Dar și pentru aceasta se găsesc numai suporturi slabe în epistolă. Probabil nici nu era necesar să se descrie

exact pericolul, deoarece cititorii știau exact despre ce era vorba. - în orice caz această obiecție nu este decisivă, deoarece ea prezintă numai un contraargument negativ.

Dacă cititorii erau amenințați să cadă iarăși în iudaism, prin aceasta ei ar renunța și la adevărul că Isus este Mesia al lui Israel și Fiul lui Dumnezeu. În acest caz s-ar fi aștept argumente în epistola către Evrei, care sprijină regalitatea lui Hristos și filiațiunea Lui. Însă în loc de aceasta scriitorul pornește de la faptul că Isus este Mesia și Fiul lui Dumnezeu. – Dar și această obiecție nu este întemeiată. Nicidecum nu se spune că cititorii erau în pericol să-L alunge din inima lor pe Isus ca Mesia și ca Fiul al lui Dumnezeu (compară cu Evrei 6.9). Epistola pare mai degrabă să dea de înțeles că din pricina multor cauze, probabil prigoane sau indiferență, nu mai aveau curajul să se prezinte în afară și public ca creștini și de aceea să se ascundă sub mantaua protectoare a iudaismului, pentru ca acolo să trăiască un fel de creștinism ascuns. Creștinii iudei, care erau în pericol să meargă pe acest drum, nu au observat consecințele unui astfel de drum. Chiar dacă ei voiau să rămână launtric creștini, în afară ei ar pierde toate privilegiile și binecuvântările credinței creștine. Ei s-ar pune din nou de partea acelor care au lepădat pe Mesia, pe Fiul lui Dumnezeu, și și-ar căuta mântuirea în Lege și în serviciile divine de la Sinai. Ei s-ar așeza din nou – chiar dacă era numai în exterior – de partea acelor care au respins pe Apostolul și Marele Preot „mai bun”, legământul „mai bun”, jertfa „mai bună” și conduita de viață „mai bună”. Aceasta va face ca nu numai creștinismul ci și Hristos să fie lepădat! Realmente aceasta face păcatul amenințător al „evreilor” să fie și mai grav: ei nu se îndoiau de faptul că Isus era Mesia, Fiul lui Dumnezeu, nu, ei știau că El era acesta, și cu toate acestea erau pe punctul să se asocieze din nou cu iudaismul! Aceasta nu mai era îndoială sau necunoștință, ci rebeliune în adevăratul sens al cuvântului. De aceea impresionează vorbirea solemnă din Evrei 10: „Pentru că, dacă noi păcătuim voit, după primirea cunoștinței adevărului, nu mai rămâne jertfă pentru păcate, ci o înfricoșătoare așteptare sigură a judecării și văpaie de foc care-i va mistui pe cei împotriviți. Cine a disprețuit legea lui Moise moare fără milă, pe mărturia a doi sau trei martori; de cât mai rea pedeapsă gândiți că va fi socotit vrednic cel care L-a călcat în picioare pe Fiul lui Dumnezeu și a socotit necurat sângele legământului prin care a fost sfințit și L-a insultat pe Duhul harului?” (Evrei 10.26-29). Omeneste vorbind putem avea înțelegere desigur pentru situația grea în care se aflau creștinii convertiți din iudaism:

Creștinii iudei au ținut cu tărie după convertirea lor la obiceiul de a merge la Templu (Faptele apostolilor 2.46; 3.1; 5.12) și la sinagogă (compară cu Iacov 2.2).

Ei au preluat ideea că Legea și circumcizia nu erau impuse credincioșilor dintre păgâni (Faptele apostolilor 15), însă au rămas „zeloși pentru Lege” (Faptele apostolilor 21.20) sub conducerea lui Iacov (compară cu Faptele apostolilor 15.21; Galateni 2.11-14). Ei țineau cu tărie la circumcizie și tradiții (Faptele apostolilor 21.21-25); prin aceasta a luat naștere o prăpastie mare între creștinii dintre păgâni și creștinii iudei.

„Evreii” erau obișnuiți cu interpretarea rabinică severă a Scripturilor. Acum aveau greutate să vadă Scripturile în lumina noii descoperiri despre Isus, Mesia al lui Israel și Fiul lui Dumnezeu.

Ei știau din cuvintele Domnului Isus că nici o piatră a templului și din Ierusalim nu va rămâne una peste alta (Matei 23.38-24.2; Marcu 13.2; Luca 19.43,44; 21.6,20); și cu toate acestea

reacția lor naturală era să se agațe cu tărie de slujba la Templu, fără să părăsească la timp cetatea, înainte de judecată (compară cu Evrei 13.13,14).

Era deosebit de penibil pentru ei ca să fie desemnați de către concetățenii lor ca trădători ai serviciului divin al părinților.

Ei erau obișnuiți cu imaginea unui serviciu divin vizibil și imaginea unui Mesia văzut, care este triumfător în mijlocul poporului Său. Aveau greutăți mari să-și imagineze un serviciu divin spiritual nevăzut, un Mesia nevăzut, care a fost omorât și lepădat de poporul Său, dar care acum este glorificat la Dumnezeu în cer. Ei trebuiau să înțeleagă că și patriarhii au trăit prin credința care este o convingere despre lucrurile care nu se văd și care vede cu ochii spirituali pe „Cel nevăzut” (Evrei 11.1,3,13,26,27).

Epistola către Evrei a fost scrisă ca să ajute pe creștinii iudei să ia o hotărâre corectă. Dumnezeu a suportat patruzeci de ani (ca și cum ar fi fost călătoria prin pustie) creștinismul iudaic în Palestina (din anul 30-70 după Hristos). Dar aceasta trebuia să aibă un sfârșit. Începând de acum în istoria mântuirii a lui Dumnezeu era loc numai pentru Adunare, constituită din credincioși dintre iudei și dintre păgâni (Efeseni 2.11-22). Dumnezeu cunoaște numai un singur om nou, unde nu este nici grec nici iudeu (Coloseni 3.10,11), și un Hristos, în care nu este nici iudeu nici grec (Galateni 3.27,28). Creștinii iudei trebuiau pregătiți pentru sfârșitul catastrofal al sistemului iudaic. Ei trebuiau să părăsească Ierusalimul la timp și să fugă, ca să ajungă în locuri sigure. Și înainte de toate ei trebuiau să înțeleagă că prin despărțirea de Templu nu vor deveni mai săraci, ci că ei au primit ceva „mult mai bun” în Hristos și în creștinism: Persoana mai bună, sistemul mai bun și conduită de viață mai bună. Cuvântul „mai bun” este deviza cea mai remarcabilă în epistola către Evrei, care exprimă permanent superioritatea creștinismului față de iudaism. Astfel creștinismul cunoaște:

- *o speranță mai bună* (Evrei 7.19): aceasta nu se bazează pe Lege, ci pe răscumpărarea care este în Hristos;
- *un legământ mai bun* (Evrei 7.22; 8.6): nu vechiul legământ de pe Sinai, care cerea de la om fapte ale Legii, ci noul legământ în Hristos;
- *făgăduință mai bună* (Evrei 8.6): nu făgăduințe condiționate, care depind de ascultarea omului, ci făgăduințe necondiționate, care se bazează pe Persoana și lucrarea lui Hristos, jertfe mai bune (Evrei 9.23): nici o jertfă de animale, ci jertfa lui Hristos;
- *o posesiune mai bună* (Evrei 10.34): nu bunuri materiale și trecătoare, ci bunuri spirituale, care rămân;
- *o patrie mai bună* (Evrei 11.16): nu o patrie pământească, ci una cerească;
- *o înviere mai bună* (Evrei 11.35): nu o revenire pe pământ într-un trup muritor, ci înviere cu un trup spiritual, nemuritor.

Creștinismul face rost nu numai de lucruri mai bune, ci nucleul creștinismului este o Persoană *mai bună* și *mai mare* decât acelea pe care iudaismul le-a cunoscut vreodată:

- Isus este mai mare decât îngerii (Evrei 1.4-14),

- mai mare decât oamenii de pe pământul locuit din viitor (Evrei 2.5-9),
- mai mare decât mulți fii ai lui Dumnezeu (Evrei 2.10-18),
- mai mare decât Moise, cel mai mare om al iudaismului (Evrei 3.1-6),
- mai mare decât Iosua, care a dus pe Israel în Canaan (Evrei 3.14-4.8),
- mai mare decât David, cel mai mare împărat al lui Israel (Evrei 4.1-9),
- mai mare decât Aaron, cel mai mare mare preot al lui Israel (Evrei 4.14-7.28).

Prin aceasta scriitorul epistolei către Evrei încearcă să arate cititorilor lui, cât vor pierde ei dacă se reîntorc înapoi la iudaism: renunță la realitatea deplină în favoarea „umbrelor” (compară Evrei 10.1), la ceea ce este desăvârșit pentru ceea ce este nedesăvârșit:

- Preoția levitică nu a dus nimic la desăvârșire (Evrei 7.11),
- Legea nu a dus nimic la desăvârșire (Evrei 7.19),
- Jertfele vechi-testamentale nu au putut face desăvârșiți pe israeliți (Evrei 9.9; 10.1).

Dar:

Sunt creștinii, cei care merg spre desăvârșire (Evrei 6.1), ei cunosc un Fiu, care este desăvârșit pentru veșnicie (Evrei 7.28),

Acesta a intrat în cortul mai mare și mai desăvârșit (Evrei 9.11), prin propria jertfă El a făcut desăvârșiți pentru totdeauna pe credincioși (Evrei 10.14),

Credincioșii vechi-testamentali vor fi făcuți desăvârșiți numai împreună cu noi (Evrei 11.40).

„mai bun” în Epistola către Evrei

kreisson

Evrei 1.4 devenit mai bun decât îngerii

Evrei 6.9 lucruri (legate cu mântuirea)
mai bune

Evrei 7.7 cel mai mic este *binecuvântat*
de cel mai mare

Evrei 7.19 o *speranță* mai bună

Evrei 7.22 un *legământ* mai bun

Evrei 8.6 o *făgăduință* mai bună

Evrei 9.23 *jertfe* mai bune

Evrei 10.34 *bunuri* mai bune și care rămân

Evrei 11.16 o *patrie cerească* mai bună

Evrei 11.35 o *înviere* mai bună

Evrei 11.40 Dumnezeu a *prevăzut* ceva mai bun pentru noi

Evrei 12.24 *Sângele* stropirii, care vorbește mai bine decât Abel

pleion (conform Evrei 7.23 “mulți“)

Evrei 3.3 *glorie* mai mare

Evrei 3,3 *onoare* mai mare

Evrei 11.4 o *jertfă* mai bună

meizon

Evrei 9.11 un *cort* mai mare

Evrei 11.26 o *bogăție* mai mare

„*Isus*”

Evrei 2.9 vedem pe *Isus*, făcut cu puțin mai prejos decât îngerii

Evrei 3.1 contemplați pe *Isus*, care este credincios

Evrei 4.14 un Mare preot mare, *Isus*, Fiul lui Dumnezeu

Evrei 6.20 *Isus* ca Înainte-Mergător

Evrei 7.22 *Isus*, Garantul unui legământ mai bun

Evrei 10.19 sângele lui *Isus*

Evrei 12.2 privind la *Isus*

Evrei 12.24 venind la *Isus*

Evrei 13.12 *Isus* a suferit în afara porții

6. Înțelesul practic

La sfârșitul pasajului anterior a devenit desigur clar că epistola către Evrei avea importanță nu numai pentru creștinii iudei din Palestina din primul secol. Temele epistolei către Evrei au o importanță enormă pentru toți creștinii tuturor timpurilor. Deseori aceasta nu se recunoaște. Aceasta este din cauză că epistola nu este ușoară și pe lângă aceasta necesită o cunoaștere bună a Vechiului Testament. Dar pentru unul, care iubește din toată inima pe Isus, epistola este una din bijuteriile Noului Testament. În continuare se prezintă unele teme din seria acelor care au pentru noi o importanță practică mare:

Hristos

Una din cele mai puternice exclamații ale epistolei este: să privim la Isus, „dar Îl vedem pe Isus” (Evrei 2.9),

- „Îndreptați-vă privirile la Apostolul și Marele Preot al mărturisirii noastre, la Isus” (Evrei 3.1),
- „Vedeți dar cât de mare a fost acesta” (Melhisedec ca imagine a Fiului lui Dumnezeu) (Evrei 7.4),
- „Privind țintă la Isus, Căpetenia și Desăvârșitorul credinței” (Evrei 12.2),
- „Uitați-vă bine la Cel care a suferit din partea păcătoșilor o împotrivire așa de mare față de Sine” (Evrei 12.3).

Isus este Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu Fiul, Iahve al Vechiului Testament (Evrei 1.1-14); totodată scriitorul Îl numește cu preferință cu Numele Lui omenesc în smerirea Sa: „Isus” (vezi adăugarea); El, Dumnezeu Fiul, care a din pricina suferințelor morții a fost cu puțin mai prejos decât îngerii, este încununat cu onoare și glorie (Evrei 2.9).

Epistola către Evrei se ocupă și cu viața Domnului Isus:

- vestirea mântuirii pe pământ prin Domnul (Evrei 2.3),
- încercările prin care El a trebuit să treacă aici pe pământ (Evrei 2.18; 4.15),
- lacrimile și rugăciunile Lui de implorare către Acela care putea să-L salveze de la moarte (Evrei 5.7),
- El a purtat crucea și nu a luat în considerare rușinea (Evrei 12.2,3), El a suferit în afara porții (Evrei 13.12).

Epistola către Evrei vorbește despre jertfa Domnului Isus:

- El S-a jertfit pe Sine Însuși (Evrei 7.27),
- El S-a jertfit pe Sine Însuși fără pată lui Dumnezeu (Evrei 9.14),
- El a fost arătat pentru desființarea păcatului prin jertfa Sa (Evrei 9.26),
- El a fost jertfit o singură dată, ca să poarte păcatele multora (Evrei 9.28), - jertfa trupului lui Hristos (Evrei 10.10), - El a adus o jertfă pentru păcat (Evrei 10.12,14),
- El a suferit, pentru ca prin sângele Lui să sfințească poporul (Evrei 13.12).

Epistola către Evrei vorbește despre glorificarea Domnului la dreapta lui Dumnezeu:

- pe baza propriei Sale glorie (Evrei 1.3),
- în așteptarea biruinței finale (Evrei 1.13), ca să fie Mare preot la Dumnezeu (Evrei 8.1,2), pe baza jertfei înfăptuite de El (Evrei 10.12),
- ca țel final al căilor credinței credinciosului pe pământ (Evrei 12.2).

Epistola către Evrei vorbește și despre viitorul Domnului

- Epistola către Evrei ne îndreaptă privirea în mod regulat spre „cele viitoare” (vezi adăugarea). Expresia aceasta se referă (așa cum vom vedea în comentariu) la Împărăția păcii care va veni, care va fi instaurată în „veacul viitor” (Evrei 6.5) în „lumea locuită care va veni” (Evrei 2.5) sub Domnia Fiului Omului.
- Atunci, conform expunerii din Psalmul 110.1 (vezi Evrei 1.13; 10.13), vrăjmașii Domnului vor fi puși așternut picioarelor Lui.
- atunci Hristos nu va mai exercita preoția aaronită în cer, ci conform acestui psalm al Împărăției păcii (Psalmul 110.4) El va domni și va binecuvânta ca Împărat-Preot după rânduiala lui Melhisedec (vezi Evrei 5.6,10; 6.20; 7.17,21; compară cu Geneza 14.17-20).
- Atunci va începe odihna ca de sabbat pentru poporul lui Dumnezeu (Evrei 4.9,10).
- Atunci se va încheia noul legământ cu casa lui Israel și cu casa lui Iuda (Evrei 8.6-13).
- Atunci vor fi curățite lucrurile cerești și păcatul va fi desființat din univers (Evrei 9.23,26; compară cu Iov 1.29).
- Atunci El Se va arăta pentru mântuirea celor care Îl așteaptă (Evrei 8.28).
- Atunci va începe „ziua” (Evrei 10.25).
- Atunci Cel care vine va fi venit și promisiunea va fi primită (Evrei 10.36,37).

- Atunci credincioșii vor fi ajunși în patria cea mai bună (Evrei 11.16) și în cetatea viitoare (Evrei 11.10; 12.22; 13.14), și în final Împărăția păcii va conduce la înnoirea cerului și pământului (Evrei 12.26).

„În viitor”

Evrei 2.5 lumea locuită viitoare va fi supusă lui Hristos

Evrei 6.5 lucrările de putere ale veacului viitor

Evrei 10.1 bunurile viitoare (așa citesc mulți în Evrei 9.11)

Evrei 11.20 lucrurile viitoare

Evrei 13.14 cetatea viitoare

Serviciul divin creștin

Epistola către Evrei are pentru noi o importanță practică deosebită și pentru faptul că ea ne oferă o cheie pentru înțelegerea istoriei și a serviciului divin în Vechiul Testament. Știm că tot ce a fost scris mai înainte a fost scris spre învățătura noastră, că toate evenimentele din Vechiul Testament au avut loc ca modele pentru noi (1 Corinteni 10.6,11) și că ele au pentru noi un înțeles simbolic (Galateni 4.24). Epistola către Evrei este pentru aceasta o dovadă bună și o ilustrare practică; de fapt epistola este un comentariu mareț al cultului levitic, și în mod deosebit al Zilei mari a împăcării (Levitic 16). În Epistola către Evrei găsim următoarele explicații referitoare la marea zi a împăcării:

Hristos este atât Marele Preot (Evrei 2.17; 4.14; 5.10; 6.20; 8.1; 9.11) cât

și jertfa (Evrei 7.26,27; 9.11-14,26,28; 10.10-12) din marea zi a împăcării.

Aaron și casa lui (Leviticul 16.6,11,17) sunt o imagine a lui Hristos și „casa” Sa, Adunarea (Evrei 3.6; 10.21; compară cu 1 Timotei 3.15; 1 Petru 2.5).

Cortul este o imagine a cerului (Evrei 4.14; 6.19,20; 7.27; 8.1,2; 9.6-12,23,24; 10.19,20).

Chivotul (capacul ispășirii) este o imagine a tronului lui Dumnezeu (Evrei 4.16; 8.1,2).

Perdeaua este o imagine a cărnii lui Hristos (Evrei 10.20).

Șederea preotului în Locul Preasfânt este o imagine a prezenței actuale a lui Hristos în cer, începând cu înălțarea Sa la cer și până la revenirea Sa (Evrei 6.19,20; 8.1,2; 9.11,12,24,28).

Epistola către Evrei face clar că legea este umbra lucrurilor viitoare, dar nu este chipul adevărat al lucrurilor însăși (Evrei 10.1); aceasta înseamnă că epistola către Evrei se referă mai mult la contraste între Leviticul 16 și lucrarea de răscumpărare făcută de Hristos, decât la concordanța între ele. Pe scriitor îl preocupă să arate clar că serviciul divin creștin este nu numai o împlinire a serviciului divin vechi-testamental, ci a aceluia care este mult mai bun decât acesta.

Aaron era un mare preot păcătos, muritor (compară cu Leviticul 16.1,2,6,11,24,32); Hristos este Preotul fără păcat în veșnicie (Evrei 5.1-10; 7.23-28).

Jertfele din marea zi a ispășirii au fost repetate în fiecare an, deoarece ele nu puteau produce o ispășire efectivă (compară cu Leviticul 16.29,34); Hristos S-a jertfit o dată pentru totdeauna și a produs o mântuire veșnică (Evrei 7.27; 9.6-12,25-28; 10.1-13).

De aceea perdeaua este acum sfâșiată și drumul pentru Preotul nou-testamental este deschis (Evrei 10.19-22; compară cu 1 Petru 2.5).

De aceea Hristos nu stă înaintea tronului lui Dumnezeu (capacul ispășirii), ci El S-a așezat la dreapta tronului lui Dumnezeu în cer. El așteaptă acolo până la revenirea Sa (Evrei 1.3; 8.1,2; 9.24,28; 10.11-13; 12.2).

Pornind de la aceasta înțelegem acum poziția și privilegiile creștinilor așa cum ele sunt prezentate în epistola către Evrei. Există două domenii mari:

Dumnezeu a venit la noi în Fiul (Evrei 1.1): Noi ca și creștini suntem astăzi poporul lui Dumnezeu pe pământ, căruia Dumnezeu i S-a arătat în Fiul. Fiul ne-a descoperit gândurile lui Dumnezeu (Evrei 2.3). În sensul acesta Domnul Isus este Apostolul (adică, Trimisul) lui Dumnezeu (Evrei 3.1), adevăratul Moise, care ne-a făcut cunoscut cuvintele lui Dumnezeu (Evrei 3.1-6; 12.18-25), adevăratul Iosua, care conduce poporul prin pustie și prin Iordan în odihna de sabat a lui Dumnezeu (Evrei 3.7-4.11).

Noi avem voie să ne apropiem de Dumnezeu în Fiul (Evrei 7.25; 10.19-22): poporul lui Dumnezeu nu este numai în pustie în călătorie spre țara făgăduită, ci el are și un Loc Preasfânt, în care ei se pot apropia de Dumnezeu. În sensul acesta Domnul Isus este Marele Preot (Evrei 3.1), adevăratul Aaron, care exercită o slujbă întreită:

El intervine pentru popor, care călătorește prin pericolele pustiei (Evrei 2.18; 4.15),

El este Slujitorul Locului Preasfânt (Evrei 8.2), pentru ca sfinții să se poată apropia de Dumnezeu (Evrei 4.16; 7.25; 10.22),

El a intrat în Locul Preasfânt ca Înainte-Mergător, pentru ca în curând ca adevăratul Melhisedec să iese în „veacul viitor” cu binecuvântare (Evrei 6.5,20; 7.1-10; 9.28; 10.13).

Deci creștinii sunt văzuți ca un popor de preoți. Niciodată ei nu sunt denumiți direct preoți, căci în această epistolă Hristos este Preotul. Însă cu toate acestea devine clar că ei sunt un popor de preoți (compară cu 1 Petru 2.5,9; Apocalipsa 1.6; 5.10). Aceasta este prezentat în felul următor:

- Hristos este Fiu în mijlocul „multor fii”, care sunt frații Lui (Evrei 2.10-13);
- „Hristos peste casa Lui; a cărei casă suntem noi” (Evrei 3.6);
- În Vechiul Testament numai preoții aveau voie să se apropie (compară cu Evrei 4.16; 7.25; 10.22). Noi avem voie să intrăm acum în Locul Preasfânt al lui Dumnezeu, acolo unde Isus

este „Mare Preot peste casa lui Dumnezeu” (Evrei 10.19-22). Pentru exemplificare se poate spune că „casa lui Dumnezeu” (Evrei 10.21) este „casa Fiului lui Dumnezeu, a Marelui Preot” (Evrei 3.1-6) și că mădularele casei preoțești, „fiii” (compară cu Evrei 2.10) în Vechiul testament erau preoții.

Deci noi suntem ca fii de preoți pe drumul prin pustie (compară cu Evrei 3.7-4.11) spre gloria (Evrei 2.10) patriei cerești (Evrei 11.16).

Pe drum avem privilegiul de a avea voie să ne apropiem de Dumnezeu,

- ca să căpătăm îndurare din cauza ispitelor din pustie (Evrei 4.16; 7.25), în timp ce Hristos intervine pentru noi ca Mare Preot;
- ca să aducem jertfe de laudă și de închinare (Evrei 10.19-22; 13.15), în timp ce Hristos este „Slujitor al Locului preasfânt și al adevăratului cort” (Evrei 8.2; compară cu Evrei 13.15 „prin El”).

Conduita de viață creștină

Învățătura doctrinară a epistolei către Evrei alternează permanent cu astfel de pasaje, în care sunt date îndemnuri și atenționări practice. Epistola ca întreg se poate împărți în două părți. Până la Evrei 10.19 epistola are natură doctrinară, în timp ce începând cu Evrei 10.20 pășesc pe prim-plan lucrurile practice. Intercalările de natură practică (parantezele) în prima parte sunt următoarele:

Evrei 2.1-4: pericolul neglijării mântuirii,

Evrei 3.7-4.13: pericolul decăderii și al neascultării,

Evrei 5.11-6.20: pericolul lipsei de maturitate și al decăderii.

Și în partea a doua a epistolei se găsesc astfel de intercalări. Dar deoarece partea a doua este mai mult practică, comentatorii se diferențiază clar în delimitarea exactă a acestor intercalări. Eu am făcut următoarea subîmpărțire:

Evrei 10.23-31: pericolul de a păcătui voit și de a disprețui pe Hristos,

Evrei 12.12-13.7: pericolul oboselii, amărăciunii și respingerii,

Evrei 13.17-25: cuvintele de încheiere practice (epilog) ale epistolei.

Atenționările sunt date deseori sub forma de încurajări, la care scriitorul se include pe sine însuși („să ne ...”). Așa cum este de așteptat, găsim astfel de atenționări în mod deosebit în partea a doua a epistolei:

- „... să ne temem ca nu cumva cineva dintre voi să pară că a rămas în urmă” (Evrei 4.1),
- „să ne străduim deci să intrăm în odihna aceea” (Evrei 4.11),
- „să ținem cu tărie mărturisirea noastră” (Evrei 4.14),
- „să ne apropiem deci cu îndrăzneală de tronul harului” (Evrei 4.16),

- „să mergem spre maturitate” (Evrei 6.1),
- „să ne apropiem cu inimă sinceră” (Evrei 10.22),
- „să ținem cu tărie mărturisirea speranței neclintite” (Evrei 10.23),
- „să veghem unii asupra altora” (Evrei 10.24),
- „nepărăsind strângerea noastră laolaltă” (Evrei 10.25),
- „să dăm la o parte ... să alergăm cu răbdare în alergarea care ne stă înaintea” (Evrei 12.1),
- „să avem har” (Evrei 12.28),
- „prin care să slujim plăcut lui Dumnezeu” (Evrei 12.28),
- „Deci să ieșim la El, afară din tabără” (Evrei 13.13),
- „să-I aducem neîncetat jertfă de laudă lui Dumnezeu” (Evrei 13.15).

Această construcție de cuvinte (conjunctivul adhortativ, persoana întâi plural) se întâlnește de 14 ori în Epistola către Evrei.

7. Împărțirea epistolei

În cele spuse anterior am făcut o oarecare împărțire a epistolei. Am văzut că scriitorul are obiceiul să anunțe dinainte teme diferite și abia mai târziu să le dezbată. Această împletire de teme diferite face greoaie o împărțire. Nu este o despărțire clară între diferitele teme ale epistolei, și de aceea în comentarii apar diferite împărțiri. Punctul de referință cel mai clar pentru o structurare este Evrei 10.19, unde începe partea preponderent practică a epistolei. Un al doilea indiciu pentru o subîmpărțire îl găsim în Evrei 8.1 („Punctul cel mai însemnat [sau: suma] celor spuse este ...”), unde nu este prea greu să se recunoască începutul unui pasaj nou. Un al treilea punct de referință îl găsim în intercalările practice, care întrerup mereu expunerile scriitorului și care pot ajuta să se structureze epistola. Eu prefer următoarea schemă:

Partea A: Persoana cea mai bună (Evrei 1.1-7.28)

1. Isus, Fiul lui Dumnezeu, mai sublim decât îngerii (Evrei 1.1-14)

Intercalare: Mântuirea mai mare, lucrată prin Fiul (Evrei 2.1-4)

2. Isus, Fiul Omului, dar mai mare decât omul (Evrei 2.5-18)

3. Isus, Fiu peste casa lui Dumnezeu, dar mai mare decât Moise (Evrei 3.1-6)

Intercalare: Isus este mai mare și decât Iosua (Evrei 3.7-4.13)

4. Isus ca mare Preot pentru slăbiciunile noastre este mai mare decât Aaron (Evrei 4.14-5.10)

Intercalare: Realitatea mai bună și legată cu mântuirea (Evrei 5.11-6.20)

5. Isus Marele Preot al serviciului nostru divin, este mai mare decât Aaron (Evrei 7.1-28)

Partea B: Sistemul mai bun (Evrei 8.1-10.18)

1. Isus este Mijlocitorul unui legământ mai bun (Evrei 8.1-13)
2. Isus a intrat în cortul desăvârșit (Evrei 9.1-12)
3. Isus este jertfa mai bună (Evrei 9.13-10.18)

Partea C: Conduită de viață mai bună (Evrei 10.19-13.25)

1. Isus ne introduce în Locul Preasfânt (Evrei 10.19-22)

Intercalare: Posesiunea mai bună și care rămâne (Evrei 10.23-34)

2. Isus, Conducătorul pe calea prin pustie (Evrei 10.35-12.11)

Intercalare: Sângele care vorbește despre lucruri mai bune (Evrei 12.12-13.7)

3. Isus ne conduce în afara taberei (Evrei 13.8-16)

Încheiere: Isus, Marele Păstor al oilor (Evrei 13.17-25)

Este foarte folositor ca în timpul studiului epistolei către Evrei să privim mereu această schemă, ca să vedem contextul mare al epistolei. Studiul fiecărei subdiviziuni în sine poate fi numai atunci cu succes dacă se are permanent înaintea ochilor caracterul general al epistolei și corelațiile cu celelalte părți ale epistolei. În studiile care urmează ne vom ocupa acum mai detaliat cu fiecare din secțiuni conform schemei de mai sus.

Cititorul care nu este așa bine familiarizat cu epistola către Evrei va face bine să repete încă o dată primul studiu, în mod deosebit punctul 5. În lumina secțiunilor de mai târziu el va înțelege mai bine primele secțiuni. Dacă materialul primului studiu este bine prelucrat, cititorul va putea începe cu câștig studiul al doilea.